

Lägesbeskrivning för daglig verksamhet enligt LSS

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Den dagliga verksamheten, med stöd av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, inom Valfärd samhällsservice har under ett flertal år haft ett stort ekonomiskt underskott. I ärendet beskrivs det rådande läget för den kommunalt drivna dagliga verksamheten samt vilka åtgärder Valfärd samhällsservice har vidtagit och behöver vidta i syfte att få ekonomin i balans för 2016-2017. Valfärd samhällsservice åtgärdsplan är följande:

1. Intern översyn av daglig verksamhet
2. Anpassning av personalresurser
3. Marknadsanpassning av verksamhet
4. Verksamhetsanpassning av lokaler
5. Omorganisering av drift för Kärrtorp/Knarnäs

Ärendet

Den dagliga verksamheten med stöd av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) inom Valfärd samhällsservice har under ett flertal år haft ett stort ekonomiskt underskott. I ärendet beskrivs det rådande läget för den dagliga verksamheten samt vilka åtgärder Valfärd samhällsservice har vidtagit och behöver vidta i syfte att få ekonomin i balans för 2016-2017.

Bakgrund

Alltsedan kundval började tillämpas inom daglig verksamheten 2012 har verksamhetsområdet Omsorg och assistansverksamheten inom Valfärd samhällsservice haft ett kontinuerligt ekonomiskt underskott. De underliggande orsakerna till det ekonomiska underskottet är en kombination av flera faktorer:

- Det är kostsamt att bedriva daglig verksamhet enligt LSS.

- Ett växande antal tomlatser med en försämrad beläggningsgrad till följd, detta trots nedläggning respektive halvering av två enheter 2015 respektive 2016.
- Svårigheter att prognosticera kundunderlag, vilket medför svårigheter att planera personalresurser.
- Svårighet att få jämt flöde av kunder över året trots marknadsföring och studiebesök på gymnasiesärskolor.
- Den målgruppen som flera utav enheterna riktar sig till har minskat, medan målgruppen med neuropsykiatriska diagnoser ökar, vilket i sin tur kräver verksamhetsanpassning.
- Högre bemanning än vad ersättningen medger på grund av en diskrepans mellan kvalitetskrav på verksamheten och ersättningsnivåerna.
- Överetablering av marknaden för daglig verksamhet inom kommunen till följd av bland annat etableringen av ett stort antal privata alternativ med liknande inriktning.
- Den dagliga verksamheten Knarnäs/Kärrtorp finansierar både kärnverksamheten och största delen av lantbruket och djurhållningen. Detta är en ohållbar ekonomisk situation för verksamheten, eftersom checkersättningen omöjlig kan täcka dessa kostnader.
- Höga lokalkostnader med långa hyresperioder samt höga kostnader för ombyggnationer att anpassa verksamheten.

Daglig verksamhet LSS i Nacka

Nacka kommun har fem kommunalt drivna dagliga verksamheter för vuxna personer med funktionsnedsättning som gör det svårt att få ett vanligt arbete eller följa en reguljär utbildning. Med funktionsnedsättning menas här personer tillhörande personkrets 1 eller 2 enligt LSS, d.v.s. personer som har en intellektuell och/eller fysisk funktionsnedsättning eller autism samt förvärvad hjärnskada i vuxen ålder. Syftet med verksamheten är att erbjuda personer med funktionsnedsättning en meningsfull sysselsättning. Verksamheterna har varierande inriktningar för att möta en målgrupp med olika intressen, förutsättningar och hjälpbehov. Kundens hjälpbehov graderas utifrån 6 nivåer. Nedan följer en sammanställning över de kommunalt drivna dagliga verksamheterna.

Enhet	Inriktning	Målgrupp
EKO Kultur	Musik/bild och form	Personer med lindrig/måttlig fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.
Knarnäs/Kärrtorp	Djurhållning	Personer med lindrig/måttlig fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.
SKAPA	Skapande	Personer med stora fysiska, psykiska och/eller sociala omvårdnadsbehov.
Eken	Skapande	Personer med autism och utvecklingsstörning med stora psykiska omvårdnadsbehov.
Björknäs	Skapande	Personer med stora fysiska, psykiska och/eller sociala omvårdnadsbehov.

Sedan 2012 kan personer berättigade till insats om daglig verksamhet genom kundval välja mellan kommunala eller privata alternativ.

Det finns följande 8 privata anordnare auktoriserade i Nacka kommun (16 enheter) för *daglig verksamhet*:

- Waxö Omsorg (2 enheter, skapande)
- Nytida (1 enhet, sysselsättning)
- Attendo (2 enheter, skapande)
- Youth and Care (1 enhet, skapande)
- Lagandan (1 enhet)
- Cedergruppen (2 enheter)
- MISA (3 enheter)
- Resursteamet i Stockholm (4 enheter).

Nuläge och trender inom daglig verksamhet i Nacka

- I den kommunala *dagliga verksamheten enligt LSS* finns i dagsläget 57 omsorgstagare fördelade på de fem enheterna.¹
- I den kommunala *dagliga verksamheten enligt LSS* finns i dagsläget 38 verkställda LSS-beslut från Nacka kommun och 18 verkställda LSS-beslut från andra kommuner. En utav omsorgstagarna har beviljats daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen (SoL).
- Den kommunala *dagliga verksamheten* har i dagsläget 74 platser, varav 17 tomplatser.

¹ Tertialbokslut 2 2016

- Under perioden 2013-2016 har antalet kunder inom den kommunalt drivna dagliga verksamheten minskat med 35 procent.²

	T2 2013	T2 2014	T2 2015	T2 2016
Omsorgstagare	88	78	70	57
Verkställda LSS-beslut (interna)	62	47	44	38
Verkställda LSS-beslut (externa)	23	28	25	18
SoL-beslut	3	3	1	1
Platser	96	93	95	74
Tomplatser	8	15	25	17
Beläggingsgrad	89,8%	82,1%	73,7%	77,0%

- Kundens hjälpbehov graderas utifrån 6 nivåer:
 - Nivå 1 – personer med lättare/lindrigare funktionsnedsättning.
 - Nivå 2 – personer med mindre/måttlig fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.
 - Nivå 3 - personer med fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.
 - Nivå 4 - personer med omfattande fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.
 - Nivå 5 - personer med mycket omfattande fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning.
 - Nivå 6 - personer med mycket omfattande fysisk, psykisk och/eller social funktionsnedsättning med mycket stort stödbehov och kontinuerligt stöd av minst två personer.
- Störst grupp i den kommunala *dagliga verksamheten* är personer med behovsnivå 3, 4 och 5 (totalt 30 omsorgstagare).
- Minsta grupp i den kommunala *dagliga verksamheten* är personer med behovsnivå 1 (1 omsorgstagare).
- En rekryteringsbas för den kommunala dagliga verksamheten är gymnasiesärskolan. Antal elever i gymnasiesärskola är konstant, uppskattningsvis 40 elever fördelat på 4 årskurser. I dagsläget går 43 elever från Nacka kommun på gymnasiesärskola. Fördelningen av eleverna: 12 är inskrivna på gymnasiesärskolan Nacka gymnasium samt Myran och Björknäs, 12 på enskilda gymnasiesärskolor och 19 på kommunala gymnasiesärskolor i andra kommuner.

Några trender ur ett nationellt perspektiv

- *Daglig verksamhet* är den vanligaste insatsen som söks och beviljas enligt LSS (28 procent, motsvarande 32 810 insatser), följt av boende/vuxna (22 procent, motsvarande 25 840 insatser) och kontaktperson (17 procent, motsvarande 19 520 insatser).

² Tertialbokslut 2 2013-2016

- Antalet insatser enligt LSS fortsätter att *öka* (9 procent mellan 2010 och 2015).
- Störst *ökning* har noterats i daglig verksamhet (12 procent) och boende (10 procent).
- Behovet av individanpassade insatser *ökar* och behovet av gruppverksamheter *minskar*.

Genomlysning av Price Waterhouse Cooper (PWC) och intern översyn

Våren 2015 gjorde PWC en genomlysning av den kommunala dagliga verksamheten i syfte att identifiera orsakerna till de försämrade ekonomiska resultaten. Rapporten lyfte fram svårigheten att göra en prognos för framtida kundunderlag och i avsaknad av en tillförlitlig prognos uppstår svårigheter att planera personalresurser. Vidare konstaterades att de förhållandevis höga lokalkostnaderna och behovet av anpassning av personalresurser och ersättningsnivåer påverkar resultatet. År 2015 och 2016 minskade antalet platser i samband med avveckling av en enhet och halveringen av en annan. Trots detta har det ekonomiska underskottet kvarstått. År 2016 initierades därför en intern översyn av den dagliga verksamheten i syfte att identifiera de ytterligare åtgärder som krävs för att få en ekonomi i balans. Översynen kan delas in i fyra delområden:

- Översyn av budget/utfall, intäkter/kostnader generellt, personalresurser och driftinskränkningar samt ersättningsnivåer.
- Marknadsanalys av den dagliga verksamheten, omvärldsbevakning samt långsiktig planering av verksamhetsinriktningar.
- Inventering av alternativa lokaler till ett flertal enheter samt hantering av befintliga och eventuellt nya hyresavtal.
- Omorganisering av drift för enheten Knarrnäs/Kärrtorp.

Åtgärdsplan

1. Intern översyn av daglig verksamhet

Det pågår en översyn för att analysera vilka verksamheter och inriktningar som, utifrån rådande konkurrens, har bärkraft och därmed bör behållas.

2. Anpassning av personalresurser

Driftsinskränkning av personal har påbörjats i syfte att i dagsläget minska personalstyrkan med 4,5 tjänst. Processen har inletts och fackliga förhandlingar pågår. Ekonomiska effekter förväntas dock tidigast uppnås under tertial 1 2017. Löpande utveckla ett nytt verktyg för personalplanering i syfte att ytterligare kunna anpassa resurser till checkintäkter/kundunderlag. Slutligen vara delaktig i sociala kvalitetsenhetens översyn av checksystemet med målsättning att påverka ersättningsmodellen så att den blir mer anpassad till kund- och resursbehov. Marknadsanpassning av verksamhet Utifrån pågående marknadsanalys behöver verksamhetsinriktningarna förändras och matchas med befintliga och kommande kundgrupper. Exempelvis efterfrågas individanpassade insatser i större utsträckning. Det krävs också en utveckling av befintliga inriktningar på kultur, natur, bild och form samt musik.

3. Marknadsanpassning av verksamhet

Utifrån pågående marknadsanalys behöver verksamhetsinriktningarna förändras och matchas med befintliga och kommande kundgrupper. Exempelvis efterfrågas individanpassade insatser i större utsträckning. Det krävs också en utveckling av befintliga inriktningar på kultur, natur, bild och form samt musik.

Idag finns det ett större utbud än efterfrågan av dagliga verksamheter i Nacka kommun. Detta beror främst på att fler privata anordnare har etablerat verksamhet med liknande inriktning. Valfärd samhällsservice marknadsandelar gentemot privata anordnare har minskat. År 2014 verkställdes 223 insatser av daglig verksamhet, varav 47 kunder valde den kommunala produktionen. År 2016 verkställdes 246 insatser, varav endast 38 kunder valde den kommunala produktionen. En viktig del i den fortsatta verksamhetsanpassningen är att utveckla marknadsföring.

4. Verksamhetsanpassade lokaler

Det pågår en inventering i syfte att hitta mer ändamålsenliga lokaler till en lägre kostnad. Fokus är att hitta geografiskt attraktiva lägen för att locka kunder. En målsättning är att slå samman enheter och att samnyttja lokaler med andra verksamheter i kommunen. I samband med detta är det av vikt att säga upp/omförhandla befintliga hyresavtal, förhandla mer fördelaktiga nya hyresavtal samt att minimera kostnader för verksamhetsanpassningar av lokaler.

5. Omorganisering av drift Knarrnäs/Kärrtorp

Det pågår en översyn av avtal/ersättning för att kunna driva djurhållning på Kärrtorp/Knarrnäs mer kostnadseffektivt. För tillfället är det den dagliga verksamheter som finansierar både kärnverksamheten och största delen av lantbruket och djurhållningen. Detta är en ohållbar ekonomisk situation för enheten, eftersom checkersättningen omöjlig kan täcka dessa kostnader. Det krävs därför en annan finansieringsform, där daglig verksamhet inte behöver finansiera den största delen av lantbruket och djurhållningen.

Ekonomiska konsekvenser

Mot bakgrund det stora ekonomiska underskottet inom daglig verksamhet vidtar Valfärd samhällsservice ett antal åtgärder i syfte att få ekonomin i balans för 2016-2017.

Bilagor

1. Åtgärdsplan daglig verksamhet (T2 2016).
2. Genomlysning av LSS – daglig verksamhet (PWC-rapport 2015).

Anette Böe
Produktionsdirektör
Valfärd samhällsservice

Marie Kronosjö
Verksamhetschef
Omsorg- och assistansverksamheten